

NEGATIVNI ODNOS RODITELJA I AGRESIVNOST ADOLESCENATA: ULOGA SPOLA RODITELJA I SPOLA DJETETA¹

PETAR BEZINOVIĆ • SANJA SMOJVER • AŽIĆ

primljeno: listopad 1999.
prihvaćeno: travanj 2000.

Izvorni znanstveni članak
UDK: 159.922.8

U radu se provjerava odnos između percipirane razine negativnih odnosa s majkom i ocem i manifestnog agresivnog ponašanja djevojaka i mladića u dobi od 15 do 19 godina. Istraživanje je provedeno na uzorku od 2324 učenika svih srednjih škola u Primorsko-goranskoj županiji.

Rezultati potvrđuju značajno izraženiju manifestnu agresivnost mladića u odnosu na djevojke, ali isto tako upućuju i na različite efekte negativnih odnosa s majkom i ocem na agresivnost djevojaka i mladića. Iako se negativni odnos i s majkom i s ocem pokazuje značajnim čimbenikom agresivnosti i mladića i djevojaka, negativni odnos s ocem nema toliko značajne efekte na agresivnost djevojaka koliko na agresivnost mladića.

Da bi se iskazivala relativno visoka agresivnost djevojaka, dovoljno je već i postojanje negativnog odnosa s majkom, dok je agresivno ponašanje mladića značajno pojačano postojanjem negativnih odnosa s ocem, bez obzira na kvalitetu odnosa s majkom.

Rezultati istraživanja razmatraju se u kontekstu diferencijalnog značenja odnosa s roditeljima različitog spola na razvoj ličnosti u adolescenciji.

Ključne riječi: adolescencija, agresivnost, odnosi s roditeljima, privrženost

UVOD

Agresivnost mladih jedan je od ozbiljnijih društvenih problema. Žrtve nasilničkog ponašanja sve su češće. Crne kronike u novinama ispunjavaju alarmantni naslovi.

Agresivnost se definira kao skup oblika ponašanja koji uključuju tjelesno ili mentalno ozljeđivanje drugih ljudi (Loeber i Hay, 1997), ili kao destruktivno ponašanje usmjereno kažnjavanju i ozljeđivanju drugih ljudi ili uništavanju objekata (Spielberger i sur., 1983). Nasilje, koje je s agresivnošću povezano, definira se kao ponašanje koje ima za posljedicu tjelesno ili mentalno ozljeđivanje, a u težim oblicima uključuje fizički napad, silovanje, pljačku i ubojstvo.

Iako se agresivnost, kao bitno obilježje ponašanja čovjeka, razmatra u brojnim teorijama, i široko je istraživana, smatra se da još nije zadovoljavajuće objašnjena. Kontroverze i nejasnoće vezane uz pojavu maloljetničke agresivnosti i nasilja još su uvijek aktualne u psihologijskoj znanosti (Loeber i Stouthamer-Loeber, 1998).

Meta-analizom većeg broja metodološki različitih istraživanja agresivnosti Miles i Cary (1997) nalaze da se približno 50% varijance agresivnosti može objasniti genetskim čimbenicima, a ostatak socijalnom okolinom. Genetski, nasljedni faktori dobivaju sve veću važnost procesom odrastanja i starenja, dok se utjecaj okoline smanjuje. Kod mladih ljudi veće je značenje utjecaja okoline, a posebice je značajan utjecaj obiteljskih odnosa. Analize i usporedbe maloljetničke delinkvencije i kriminaliteta odraslih (Carey, 1994; Gottesman i Goldsmith, 1994; Rowe, 1990; Rowe i Rodgers, 1989) pokazuju da je maloljetnička delinkvencija u najvećoj mjeri određena faktorom socijalne okoline, dok je kriminalno

¹Rezultati ovog istraživanja temeljeni su na podacima prikupljenim tijekom realizacije projekta pod nazivom "Analiza rizičnih oblika ponašanja srednjoškolaca u Primorsko-goranskoj županiji" u svibnju 1999. godine. Istraživanje je financijski pomogao Upravni odjel za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb Županije Primorsko-goranske.

*Kontakt adresa: Dr.sc. Petar Bezinović, Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet u Rijeci. E-mail: petar.bezinovic@ri.tel.hr